

GERECHTIGHEID, VREDE EN HEELHEID VAN DE SCHEPPING

NIEUWSBRIEF VAN DE COMMISSIE MISSIONAIRE BEWEGING RELIGIEUZEN

Nummer 13 december 2017

Redactioneel:

De donkere dagen voor de Kerst zijn aangebroken. Traditioneel een periode waarin we binnenshuis zorgen voor een behaaglijke sfeer met lichtjes en kaarsjes; waarin we onze sociale contacten onderhouden door gezamenlijk te eten en cadeaus uit te wisselen; en waarin we iets meer dan op andere momenten van het jaar omzien naar anderen.

In december wordt wereldwijd ook stil gestaan bij belangrijke universele waarden: de waardigheid van mensen met aids (1 december), de strijd tegen slavernij en mensenhandel (2 december), verzoening voor de slachtoffers van genocide (9 december), de Universele Rechten van de Mens (10 december), solidariteit met migranten en vluchtelingen (18 december). In deze nieuwsbrief zijn over elk van deze onderwerpen berichten opgenomen. Er is veel wat we kunnen doen om de duisternis in de wereld iets te verlichten. Druppels op een gloeiende plaat? Misschien. Maar de Adventsperiode leert ons dat 'God met ons is', dat we het niet helemaal alleen doen, dat wij mogen hopen op God. Hij zal zichzelf op ongehoorde wijze aan ons openbaren.

Gerard Moorman

VLUCHTELINGEN

Vredesboodschap 2018: hulp aan vluchtelingen is werken aan vrede

De vredesboodschap van paus Franciscus voor 1 januari 2018 is op 13 november al gepubliceerd. De boodschap heeft als titel 'Migranten en vluchtelingen: mannen en vrouwen op zoek naar vrede'. De paus roept alle mensen van goede wil op om klaar te staan voor allen die oorlog, honger en vervolging ontvluchten.

De boodschap gaat in op de angst die sommigen voelen bij de hoge aantallen

vluchtelingen die in hun land arriveren. De paus vraagt hen vertrouwen te hebben en de komst van vluchtelingen te zien als kans om te werken aan vrede. Ook gaat hij in op de redenen dat mensen hun land moeten ontvluchten.

Kijkend naar wat de internationale gemeenschap de komende jaren kan doen, spreekt paus Franciscus de hoop uit dat een geest van gastvrijheid "leidend beginsel zal zijn wanneer de VN in de loop van 2018 bezig is met twee 'Global Compacts'".

De eerste *Global Compact* betreft de zorg voor veilige migratie en de tweede gaat in op het vluchtelingenvraagstuk. Een '*Global Compact*' beschrijft waarden en principes en vraagt invloedrijke partijen (overheden, bedrijven, ngo's) om die waarden te onderschrijven, te ondersteunen en uit te dragen in hun invloedssfeer.

De boodschap eindigt met een citaat van paus Johannes Paulus II: "Als de droom van een vreedzame wereld door allen gedeeld wordt, als de bijdrage van vluchtelingen en migranten op de juiste manier beoordeeld wordt, dan kan de mensheid steeds meer een universele familie worden en onze aarde waarlijk een 'gemeenschappelijk huis'."

Zie voor de Engelse tekst:

http://w2.vatican.va/content/francesco/en/messages/peace/documents/papa-francesco_20171113_messaggio-51giornatamondiale-pace2018.html

Paus lanceert 'Share the journey' campagne

Paus Franciscus lanceerde op 27 september jl. een twee jaar durende campagne '*Share the journey*' van Caritas Internationalist. Ongeveer 160 katholieke ontwikkelingsorganisaties wereldwijd maken deel uit van dit netwerk. Het doel van de campagne is de wereld te vragen om 'hun armen te openen' voor het ontmoeten van migranten en vluchtelingen op hun reis. Zo kan een cultuur van ontmoeting en gastvrijheid groeien.

Caritas Internationalist roept op tot een wereldwijde actieweek rond de VN-dag van de Vluchteling (20 juni) 2018, ook met het oog op de besprekingen over de *Global Compacts* in de VN in september van dat jaar. Ter gelegenheid van de wereldwijde actieweek van 20 juni 2018 promoten Caritas en haar partners culturele, sportieve en culinaire ontmoetingen.

In Nederland organiseert Cordaid nu al activiteiten. Op de website:

<https://www.cordaid.org/nl/nieuws/share-the-journey-samen-op-weg/> staan verschillende suggesties:

- Online: neem vanaf 27 september 2017 een foto van jezelf, met je armen open als een teken van welkom, en toon zo je steun voor een ontmoetingscultuur.
- In de parochie: vier op 14 januari 2018 de solidariteit en de ontmoeting, ter gelegenheid van de Werelddag van de Migrant en Vluchtelingen.
- Persoonlijk: ga samen op weg met migranten in je buurt.

Tafels van Hoop

Veel nieuwe statushouders in Nederland voelen zich eenzaam, terwijl 94% meer Nederlandse vrienden wil, maar het lastig vindt om vrienden te maken. De Stay Human-coalitie roept op om op 18 december een 'Tafel van Hoop' te organiseren. Concreet houdt dit in dat men vluchtelingen uitnodigt om aan te schuiven bij een maaltijd.

Stay Human is een brede coalitie van maatschappelijke organisaties die verdere polarisatie willen tegengaan door het ontwikkelen en toepassen van effectieve communicatieboodschappen, en trainingen en gespreksformats op lokaal niveau.

Zie: <https://www.kerkinactie.nl/kom-in-actie/acties/tafels-van-hoop>

Generalaten van religieuze ordes vangen vluchtelingen op

Moederhuizen en generalaten van religieuze ordes en congregaties in Rome zijn sterk betrokken bij de opvang van vluchtelingen. De gezamenlijke commissie 'Justice, Peace and Integrity of Creation' van de religieuzen (UISG en USG) heeft een 'Refugees and Migrants Working Group (RMWG)' die op 18 oktober een bijeenkomst hield voor religieuze gemeenschappen die vluchtelingen opvangen. Dat zijn er in Rome momenteel 30, behorend tot 28 verschillende ordes en congregaties. Zij hebben inmiddels een schat aan ervaringen opgedaan bij de opvang van vluchtelingen. De RMWG wil de inzichten bundelen in een handboek, dat kan worden verspreid onder individuen en gemeenschappen die ook opvang willen bieden aan vluchtelingen.

'De Middellandse Zee is het makkelijkste deel van de reis'

Uit een rapport van de vluchtelingenorganisatie van de VN dat deze zomer werd gepubliceerd blijkt dat het Europese migratiebeleid vluchtelingen en migranten dwingt om steeds gevaarlijkere routes te nemen om de Middellandse Zeekust te bereiken.

"Waarschijnlijk sterven er momenteel meer mensen in de woestijn dan in de Middellandse Zee", zegt Vincent Cochetel, speciaal gezant van de VN. Dat is opmerkelijk, gezien het feit dat er jaarlijks tussen de 3000 en 5000 mensen verdrinken in de Middellandse Zee. Volgens schattingen is Libië het dodelijkste deel van de reis - 42 procent van de sterfgevallen werd daar waargenomen, gevolgd door de Sahara woestijn (38 procent) en dan pas Middellandse zee (16 procent). Heldere studies ontbreken echter.

Wat vast staat, is dat bijna alle Afrikaanse vluchtelingen en migranten Libië bereiken met de hulp van smokkelaars of criminele netwerken. Die smokkelaars nemen steeds gevaarlijkere routes. Ze passeren langs woestere gebieden waar gewapende rebellen actief zijn, ze gaan 's nachts reizen. De smokkelaars vermijden waterbronnen in de woestijn omdat ze vrezen dat daar controleposten zijn. Soms laten smokkelaars migranten achter in de woestijn uit vrees tegen de lamp van de patrouilles te lopen.

Wanneer men aankomt in Libië, belanden vluchtelingen en migranten in een land dat volledig gedestabiliseerd is en waar gewapende militie de scepter zwaaien. Tal van rapporten tonen aan hoe migranten in Libië op grote schaal het slachtoffer zijn van marteling, verkrachting, seksueel geweld en dwangarbeid. De verhalen over slavenmarkten zijn inmiddels de wereld over gegaan. Nisreen Rubaian, een veldwerker voor UNHCR vat het zo samen: "De Middellandse Zee oversteken is het makkelijkste deel van de reis, dan liggen de grootste gevaren al achter je."

Bron: MO* (Willem de Maeseneer), 5 juli 2017

Kardinaal Woelki: 'EU-vluchtelingendeal met Libië is cynisch'

'Helpen en redden' is en blijft een basisopdracht voor elke christen, zegt kardinaal Rainer Maria Woelki, de aartsbisschop van Keulen. Het huidige vluchtelingenbeleid maakt kardinaal Rainer Maria Woelki, de aartsbisschop van Keulen, naar eigen zeggen 'woest'. Er zijn recent opnieuw meer dan duizend vluchtelingen in de Middellandse Zee verdronken – "in hetzelfde hemelsblauwe water waarin velen van ons allicht nog vele uren vakantieplezier hebben beleefd", liet de kardinaal zich in zijn wekelijkse videoboodschap op Domradio ontvallen. "Dan kan en wil ik ook niet zomaar overgaan tot orde van de dag."

Het zit kardinaal Woelki hoog dat vele vluchtelingen in horrorkampen terecht zijn gekomen, waar ze opnieuw verraden, vervolgd, afgeranseld en verkracht worden. "Maar zelf hebben we propere handen en weinig vluchtelingen. Ik vind dat cynisch." Kardinaal Woelki neemt het ook op voor de reddingsschepen op zee die door vrijwilligers bemand worden. "Als ik vandaag hoor dat de privéhulpacties reddingsoperaties hinderen of mensensmokers in de kaart spelen, dan word ik echt boos. Zij zijn toch ook pas met hun reddingssloepen de zee opgegaan nadat al zoveel mensen verdronken waren?", vraagt hij zich af. "Ze zijn met hun geëngageerde hulpacties begonnen terwijl onze politieke en Europese hulp halfslachtig was en veel te laat kwam."

"Ingaand op de internationale noodoproep 'Save our Souls' (SOS) kan iedereen nu ook iets voor zijn eigen ziel doen als hij noodlijdende vluchtelingen helpt", voegt kardinaal Woelki er nog aan toe.

Bron: Kerknet.be, 4 september 2017

Asielbeleid Rutte III 'spijkerhard'

Hulpverleners zijn teleurgesteld over de plannen van het nieuwe kabinet voor asielzoekers. 'Spijkerhard' noemt Dorine Manson, directeur van Vluchtelingenwerk Nederland, de plannen rond migratie en integratie in een persbericht. "Het ademt één en al afweren en uitsluiten. Het kabinet heeft vertrouwen in de toekomst, maar dit regeerakkoord biedt vluchtelingen geen vertrouwen in hún toekomst."

Een korte opsomming van pijnpunten:

- Van de doorgesloten eigen verantwoordelijkheid van vluchtelingen onder het vorige kabinet slaan de plannen nu door naar volledige afhankelijkheid van gemeenten. Vluchtelingen ontvangen vanaf nu de eerste twee jaar voorzieningen in natura en krijgen leefgeld. Ze kunnen dus niet zelfstandig keuzes maken over de besteding van uitkeringen en toeslagen. Vluchtelingen kunnen hierdoor pas na twee jaar echt beginnen met het opbouwen van een zelfstandig bestaan.
- Met meer dubieuze migratiedeals wordt de verantwoordelijkheid vluchtelingen bescherming te bieden nog meer afgewenteld op landen buiten Europa. Ontwikkelingsgeld wordt besteed om vluchtelingen tegen te houden, zonder dat de mensenrechten gewaarborgd zijn.
- De rechtspositie van vluchtelingen wordt verder uitgehold: vluchtelingen die in aanmerking lijken te komen voor een status verliezen het basale recht op een advocaat. De onzekerheid voor vluchtelingen wordt vergroot doordat een extra toetsingsmoment wordt ingelast waarbij na drie jaar wordt gekeken of het herkomstland veilig is en de verblijfsvergunning kan worden ingetrokken.

- Er komt geen rechtvaardig kinderpardon. Het blijft een regeling waar bijna niemand gebruik van kan maken. Hierdoor wordt kinderen van asielzoekers die al vaak jaren in Nederland zijn een kans op een goede toekomst ontnomen.
  - Het aantal vluchtelingen dat wordt hervestigd stijgt van 500 naar 750. Dat is op zich positief. Maar gezien het grote aantal kwetsbare vluchtelingen wereldwijd (1,2 miljoen) is dit een druppel op de gloeiende plaat.
  - VluchtelingenWerk pleit voor een stijging van het aantal op te vangen kwetsbare vluchtelingen van 500 naar 5.000 mensen.
  - De veelbesproken bed-bad-broodregeling wordt versoerd tot acht locaties waar gemeenten uitgedaagd worden naartoe kunnen verwijzen. De steun die ze daar krijgen, is tijdelijk. Als ze niet voldoende meewerken aan terugkeer, houdt het op. En dan staan ze op straat. Gemeenten mogen ze niet langer opvangen. Consequentie is dan dat steden er een hoop extra daklozen bij krijgen.
- Bron: NRC, 18/10/2017;
Vluchtelingenwerk.nl, 10/10/ 2017

VREDE

Religieuze leiders doen video-oproep

'*Make friends*' is een kernachtige videoboodschap waarin de geestelijke leiders van de 14 meest prominente wereldreligies een oproep doen aan iedereen om vriendschappen te sluiten met mensen van andere religies. Onbekendheid en vooroordelen vergroten de kans op spanningen tussen mensen; vriendschap kan een wereld van verschil maken. De video duurt drie minuten en werd geproduceerd door de Nederlander Mark Woerde. Hij werkte tweeënhalve jaar aan de voorbereidingen. Niet dat de geestelijke leiders niet wilden meewerken – zij waren allemaal enthousiast – maar het bleek vaak lastig om hen te benaderen. *De video is te zien op [YouTube: Make Friends](#).*

Het kernwapenverbod, de Nobelprijs voor vrede en het Vaticaan

Kernwapenstaten bepalen al decennia het langzame tempo van nucleaire ontwapening. Momenteel zijn ze zelfs bezig met modernisering van hun kernwapenarsenaal. Op 7 juli jl. gaf de wereldgemeenschap echter een luid en duidelijk signaal dat kernwapens de wereld uit moeten. Meer dan 120 landen stemden, na een VN-top die drie weken duurde, op 7 juli voor een anti-kernwapenverdrag. Nederland was als enige NAVO-land bij de onderhandelingen aanwezig en stemde als enige land tegen het verdrag. De kernwapenstaten zelf waren niet aanwezig, zij boycotten de vergadering. De Nederlandse viceambassadeur bij de VN Lise Gregoire-Van Haaren gaf als verklaring dat Nederland niet voor het verdrag kon stemmen, omdat dat ingaat tegen de verplichtingen die Nederland heeft tegenover de NAVO.

De Nederlandse vredesorganisatie PAX speelde een leidende rol bij het werk van de *International Coalition Against Nuclear Arms* (ICAN) dat er uiteindelijk in is geslaagd het internationale verdrag aanvaard te krijgen. In oktober kreeg ICAN een enorme steun in de rug toen bekend werd dat zij de Nobelprijs voor de vrede 2017 ontvangt voor haar jarenlange inzet tegen kernwapens. Op 10 december a.s. zal de prijs worden uitgereikt.

Het Vaticaan is belangrijke bondgenoot in de strijd tegen kernwapens. Al sinds de encycliek *Pacem in terris* van paus Johannes XXIII (1963) is het standpunt van de Kerk dat het gebruik van nucleaire wapens te allen tijde immoreel is. Voorafgaand aan de stemming in de VN gaven de Europese en Noord-Amerikaanse voorzitters van de kerkelijke commissies 'Gerechtigheid en Vrede' dan ook een verklaring uit waarin ze pleitten voor de totale eliminatie van kernwapens. Ze wezen op het gevaar van nucleair terrorisme en nucleaire proliferatie. Hun standpunt is dat complete nucleaire ontwapening een noodzakelijke stap is in de richting van wereldvrede. Hoewel ze erkennen dat de internationale gemeenschap behoefte heeft aan veiligheid, verzochten zij de leiders van Europa en de VS samen met andere landen dringend werk te maken van de bevordering van een duurzame vrede door nucleaire ontwapening.

Het Vaticaan heeft ook na afloop van de conferentie in New York de druk op de ketel gehouden. Het ondertekende als tweede staat het anti-kernwapenverdrag. Deze treedt in werking wanneer minstens 50 landen het verdrag ratificeren. Op 9 en 10 november organiseerde het Vaticaan

een conferentie over kernwapens. Kardinalen en bisschoppen uit de hele wereld, voorgaande winnaars van de Nobelprijs voor de vrede en ICAN, afgevaardigden van verschillende regeringen en experts op het gebied van nucleaire ontwapening namen deel. Paus Franciscus sprak zich niet alleen uit tegen het gebruik, maar ook het bezit van kernwapens. Daarmee heeft hij meer dan voorgaande pausen openlijk stelling genomen en landen die kernwapens bezitten direct aangesproken.

Susi Snyder van PAX benadrukte in haar speech de belangrijke rol van het maatschappelijk middenveld: "Het maatschappelijk middenveld heeft de internationale discussie over kernwapens, waarin afschrikking centraal stond, teruggebracht naar de vraag of het ooit acceptabel is om met algehele verwoesting te dreigen of deze te veroorzaken."

Bron: PAX, Kerknets.be

Katholieke leiders roepen op tot dialoog met Noord-Korea

De scheldpartijen en wederzijdse dreigementen tussen de leiders van de V.S. en Noord-Korea hebben duidelijk gemaakt dat een nucleaire ramp geen ondenkbaarheid is. Katholieke leiders in de VS – waaronder vooral veel oversten van religieuze ordes en congregaties – hebben op 12 oktober een open brief gepubliceerd waarin ze oproepen tot verantwoordelijk, moreel leiderschap en een geweldloze oplossing van het conflict. Ze schrijven: "Het bestaan bedreigen van een land met 25 miljoen inwoners druist in tegen alle waarden van ons katholieke geloof, evenals tegen de principes van de Universele Mensenrechten waarop de VN

is gefundeerd. Noord-Korea 'geheel en al vernietigen' zoals de Amerikaanse president heeft gedaan zou een ondenkbare misdaad tegen de menselijkheid betekenen; hiermee dreigen is buiten alle perken, afkeurenswaardig en beneden de waardigheid van de leider van een van de grootste democratieën ter wereld. [...] De internationale gemeenschap moet reageren door een poging te doen de onderhandelingen nieuw leven in te blazen. Vrede en internationale stabiliteit kunnen niet worden gegrondvest op het vernietigen van elkaar of het dreiging met uitroeiing."

Bron: Paceebene.org, 12 oktober 2017

PAX-onderzoek: wapensystemen steeds autonoom

Steeds meer wapensystemen zijn in staat om met steeds minder menselijke controle zelf doelen te selecteren en aan te vallen.

Het gaat daarbij bijvoorbeeld om raketten die langdurig kunnen rondvliegen, onbemande bommenwerpers en grondsystemen.

Dat staat te lezen in het PAX-onderzoek 'Where to draw the line', dat de vredesorganisatie half november presenteerde in Genève, aan het begin van een VN-bijeenkomst over *killer robots*. Tijdens deze bijeenkomst werd gesproken over mogelijke regulering van deze wapens. Miriam Struyk van PAX vindt het essentieel dat staten vooruitgang boeken. "De technologie dendert voort, terwijl de diplomatie vertraagt. Staten moeten nu duidelijk maken over welke beslissingen en functies we menselijke controle willen behouden."

Beslissingen over leven en dood mogen niet aan machines worden overgelaten. Het is veelzeggend dat afgelopen zomer 116 technologiebedrijven de VN opriepen om maatregelen te nemen tegen de gevaren van deze wapens. Het gebeurt niet vaak dat wetenschappers en bedrijven oproepen tot beperkingen in hun eigen vakgebied. Het is dan ook een waarschuwing die we uiterst serieus moeten nemen. Als de doos van Pandora eenmaal open is, is het lastig deze weer te sluiten.

Bron: PAX, 13 november 2017

ZORG VOOR DE SCHEPPING

Biobrandstof maakt vliegen niet milieuvriendelijker

De luchtvaart kampt met een snel groeiende klimaatafdruk. Tussen 1990 en 2014 alleen al steeg de uitstoot met 87 procent. De piek is nog lang niet in zicht: de sector wil het aantal reizigers in de komende twintig jaar verdubbelen. De daarmee gepaard gaande CO2 uitstoot staat haaks op de klimaatdoelstellingen van Parijs.

Vliegtuigmaatschappijen zoeken daarom manieren om hun klimaatimago te verbeteren. De sector wil tegen 2040 een derde van het brandstofverbruik uit biobrandstoffen halen, tegen 2050 zelfs de helft. De sector zou tegen dan 286 miljoen ton biobrandstof per jaar nodig hebben - meer dan drie keer de huidige wereldproductie. Maar biobrandstoffen zijn veel minder onschuldig dan ze lijken, stellen 96 organisaties uit de hele wereld in een brief aan de VN.

Men zal vooral palmolie gebruiken, en palmolieplantages zijn erg controversieel. “Biobrandstoffen zijn nu al verantwoordelijke voor grootschalige ontbossing, landroof, mensenrechtenschendingen en voedselonzekeerheid”, zegt Mary Louise Malig van de Global Forest Coalition. “Vliegtuigen voltanken met biobrandstoffen zou die impact nog vergroten, en bovendien geen effect hebben op de strijd tegen de klimaatverandering.”

Bron: IPS, 11 oktober 2017

Pelgrimstocht Vastenactie 2018

De Pelgrimstocht van de Vastenactie 2018 heeft als thema ‘Tot in het Groene Hart geraakt’. Deze driedaagse bezinningstocht annex sponsortocht wordt in het Groene Hart gehouden. Inmiddels zijn de routes bekend:

- donderdag 22 maart van Bodegraven naar Noorden
- vrijdag 23 maart van Noorden naar Woerden
- zaterdag 24 maart van Woerden naar Bodegraven

De afstanden schommelen tussen de 21 en 24 km. Je kan alle dagen meelopen of naar keuze één of twee dagen. De overnachtingplaats voor meerdaagse pelgrims wordt een kampeerboerderij in Noorden. Omdat Noorden moeilijk bereikbaar is met openbaar vervoer, zorgt de organisatie voor busvervoer naar of van Noorden.

Dat geldt ook voor de eendaagse pelgrims op donderdag of vrijdag. *Meer informatie op:*

<http://www.vastenactie.nl/evenementen/pelgrimstocht2018>

Zesde grote uitstervingsgolf is al ingezet

De zesde grote uitstervingsgolf is geen dreiging in de verre toekomst, maar is nu al bezig. Dat is de conclusie van een grootschalig onderzoek van de Universiteit van Stanford en de Autonome Universiteit van Mexico naar de populaties en leefgebieden van 27.600 soorten. De wetenschappers spreken van een ‘wereldwijde biologische vernietiging’. In 2015 al waarschuwde onderzoek dat een nieuw tijdperk van massaal uitsterven was begonnen, het grootste sinds de dinosaurussen zo’n 66 miljoen jaar geleden uitstierven. Uit cijfers van de International Union for Conservation of Nature (IUCN) bleek dat 41 procent van alle amfibieën en 26 procent van alle zoogdiersoorten gevaar lopen. Grootste oorzaken zijn verlies van habitat, overexploitatie, concurrentie van invasieve soorten, vervuiling en klimaatverandering. “Het is een prelude voor het verdwijnen van nog veel meer diersoorten en de teloorgang van de natuurlijke systemen die de beschaving mogelijk maken,” zegt hoofdauteur Gerardo Ceballos.

De omvang van het soortenverlies toont aan dat de wereld niet langer kan wachten om het probleem aan te pakken, zeggen de auteurs. Ze pleiten voor een focus op de belangrijkste oorzaken: overbevolking en overconsumptie. De maatschappij moet af van ‘de fictie dat onbegrensde groei mogelijk is op een eindige planeet’.

Bron: IPS, 12 juli 2017

Vaticaan wil Fairtrade certificaat voor visindustrie

Een belangrijke verantwoordelijke van het Vaticaan noemt het hoog tijd om werk te maken van Fair Trade voor de visindustrie. Pater Bruno Ciceri, vertegenwoordiger van het Internationale Apostolaat ter Zee dringt erop aan snel werk te maken van Fairtrade certificaten voor de visindustrie, naar het voorbeeld van certificaten die nu al bestaan voor producten zoals wijn en koffie.

Pater Ciceri onderstreept dat er nog ontzettend veel werk aan de winkel is. Mensen willen vis die niet te veel kost, maar beseffen onvoldoende dat die lage prijs slechts mogelijk is dankzij uitbuiting. Dwangarbeid, mensenhandel en mensenwaardige omstandigheden zijn schering en inslag in de sector.

Bron: CNA, 24 september 2017

Actie tegen wegwerpplastic

Jaarlijks belandt er naar schatting zo'n 100.000 ton plastic afval van het Europese vasteland in zee. Een groot deel daarvan is plastic dat direct na gebruik is weggegooid. De Europese Commissie heeft toegezegd ervoor te zorgen dat de tien meest voorkomende soorten afval op stranden en in zee in 2020 met 30% wordt teruggebracht. Op dit moment legt de Commissie de laatste hand aan een Plastic Strategie.

De internationale organisatie *Seas at Risk* ontdekte dat er in de nieuwe strategie nauwelijks actie ondernomen wordt tegen wegwerpplastic. *Seas at Risk* stuurde daarom een brief naar de Europese Commissie met een oproep om alsnog te komen met regels die het gebruik van plastic dat maar eenmalig gebruikt wordt echt terugdringt.

Volgens onderzoek van *Seas at Risk* zijn de grootste vervuiler van stranden de 580 biljoen (!) sigarettenpeuken. Verder is plastic een grote boosdoener. Per persoon belanden jaarlijks zo'n 230 plastic voorwerpen op onze Europese stranden. De voorwerpen verschillen van flesjes tot rietjes en verpakkingen van afhaalmaaltijden. Er gaan steeds meer stemmen op om hiertegen in actie te komen.

Elk van ons kan nu al actie ondernemen tegen plastic:

- Probeer zoveel mogelijk plastic te vermijden bij aankopen.
- Mijd plastic wegwerpbekers, neem in plaats daarvan een eigen beker mee.
- Neem eigen tasjes mee bij het inkopen, weiger plastic zakjes in winkels.
- Koop katoenen broodzakken en neem die mee naar de bakker
- Vraag bij de supermarkt om papieren zakken voor groente en fruit; deze kunnen meerdere keren worden gebruikt.
- Lever plastic gescheiden in, maar besef dat dit geen echte oplossing is.

Op <https://actions.sumofus.org/a/eu-plastic-waste?source=campaigns> kan men de petitie van *Seas At Risk* ondertekenen.

GERECHTIGHEID

Samen tegen armoede

'Samen tegen armoede' is een nieuwe handreiking voor PCI'en en andere diaconale organisaties, samengesteld door het Knooppunt Kerken en Armoede. Daarin participeren o.a. de Raad van Kerken in Nederland, Protestantse Kerk in Nederland / Kerk in Actie, het Landelijk Katholiek Diaconaal Beraad.

De handreiking is bedoeld voor mensen die vanuit plaatselijke kerken actief zijn of willen worden om iets te doen tegen

armoede in Nederland. Er zijn tips en suggesties voor de praktisch ingestelde vrijwilliger, maar er zijn ook meer bespiegelende hoofdstukken voor wie zich meer richt op diaconale beleidsvragen. In tien hoofdstukken worden verschillende aspecten van armoedebestrijding door lokale kerken behandeld. Het boekje telt 40 pagina's. U kunt het downloaden op <https://www.knooppuntkerkenenarmoede.nl/wp-content/uploads/samen-tegen-armoede-web.pdf>

AGENDA

9 december 2017, VerHalenhuis Tilburg:

[Vooravond dag van de Rechten van de Mensen](#). Wie heeft recht op arbeid?

Voormalig minister van Justitie Ernst Hirsch Ballin spreekt over het recht op arbeid.

13 december 2017, La Verna Amsterdam:

[Lezing: De Kerk en de Franciscanen in China](#) – verleden en heden. De

franciscanen Rob Hogenboom en Piet Bots vertellen over hun reis naar China en hun bezoek aan de Chinese franciscanen.

18 december 2017, lokale bijeenkomsten met vluchtelingen, [‘Tafels van Hoop’](#), een initiatief van *Stay Human*.

12 januari 2018, Zeister

Zendingsgenootschap, Zeist: [Oasedag, over motivatie in missionair werk](#)

14 januari 2018, [Werelddag van de Migranten en Vluchtelingen](#). Vier de solidariteit en de ontmoeting met vluchtelingen.

22 januari 2018, Tivoli, Utrecht: [In Vrijheid Verbonden: ‘Compassievolle duurzame samenleving’](#)

COLOFON:

*De CMBR is de missionaire commissie van de Konferentie Nederlandse Religieuzen. Deze nieuwsbrief verschijnt zes keer per jaar en is de opvolger van de elektronische nieuwsbrief ‘Op zoek naar sporen van God’. Met deze nieuwsbrief willen we religieuzen en (leken-) missionarissen informeren over actuele thema's rond gerechtigheid, vrede, heelheid van de schepping en interreligieuze dialoog. Reacties en suggesties kunt u sturen naar: Postbus 111
5201 AC 's-Hertogenbosch
Tel. 073- 692 13 88
Email: cmb@knr.nl*